

Los Sometent

DIARI CATALANISTA D'AVISOS Y NOTICIAS

REUS, Dilluns 1 de Juny de 1903.

ANY XVIII NUM. 4582

Redacció y Administració: Arrabal baix Jesús, 4.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1'25
En provincias, trimestre. " 4—
Extranjer y Ultramar. " 8—

Anuncis, a preus convencionals;

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A la Administració de aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.

A Barcelona: Kiosco del Sol Rambla de las Flors.

No's retornan los originals encara que no's publiquin.

PASTILLES SERRA: Son las mellors pera curar la TOS y totas las malalties del aparato respiratori, perque modifican las mucosas, facilitan la espectoració y fan desapareixe en un sol dia la opressió del pit y l'ofech.

Se poden pendre sense cap perill perque no contenen opi ni morfina. En venen á casa del autor, FARMACIA SERRA, Arrabal de Santa Ana núm. 80, devant del nou casal del Banch d'Espanya y FARMACIA NOVA de don Napoleón Batalla, ex-Portal de Jesús.

AIXAROP DE HIPOFOSFITS

CLIMENT

LA LLEGÍTIMA MARCA «SALUD»

Senyors Climent y Companyia.—Tortosa.— Molt senyors meus: Haventse presentat á la meua clínica la Sra. D.ª N. N. afecta de Cloro-anemia, en irregularitat en la menstruació, manca de gana y de forsa, vaig prescriureli l'Aixarop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobrá appetit y forsa y se li regularisaren las reglas.—Dr. Letamendi.

Senyors Climent y Companyia.—Tortosa.— Molt senyors meus: Lo nen X. de tres anys, sofria desde més d'un any de una escrófula crónica. Causat d'usar sens cap resultat cuantas emulsions y reconstituyens se preconitzan pera aquestos cassos, vaig ensajar los Hipofosfits Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa.—Dr. Lominiz, Catedratic de Barcelona.

Exigeixis lo llegitim Aixarop Climent SALUD, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s' en expén altre del mateix nom.

EN LAS SOCIETATS Y CAFÉS DEMANEU

ANGÉLICA
Ha conquistat la preferencia del públich sobre los demás licors, per son finissim gust y saludables resultats deguts a la planta ANGÉLICA y esmerada fabricació.

MINERVINA
Superior á la Benedictine que s' elabora á Fécamp (Fransa). La MINERVINA, elaborada á Catalunya á plans medicinals, te un perfum delicat y gust delicios.

KUMEL POLAR
Poderós Tónich per las grans qualitats diuréticas y emagogas que posseix.

Anis Cupido
Facilita las digestions, obre l'apetit y corregeix las debilitats dels folliculs gástrichs.

RON MALAYO
Fill llegitim de la canya-mel de Filipinas; saludable y confortant.

COGNAC BRAGULAT
L'acció estimulanti qu' exerceix sobre l'sistema nerviós y circulatori lo fa recomanable; sos efectes son superiors als del tant nomenat vi de Charenta.

Son los licors que s' poden beure ab confiansa y profit pelcos, quins han sigut analisats pel LABORATORI QUIMICH MUNICIPAL DE BARCELONA, que ls ha declarat purs y sense barreja d'alcohol amilich.
La base de sa composició son las plantas medicinals.

JOSEPH GRAU RABASCALL
METJE-CIRURGIA

Ex-Alumne intern pensionat per oposició del Hospital de la Santa Creu de Barcelona.

Consulta de 11 á 1 y de 6 á 8
Teléfono número 120

Arrabal alta de Jesús número 20, bis, 2on.

REUS

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

Cartas á mon amich J. Carulla

XXIX

Benvolgut amich:

Ja t' haurás fet càrrech mon amich, de l'estat de la industria catalana en los temps gremials, y are com a via d' introducció pera la explicació del Consolat de Mar mirarém en quin estat se trobaban lo comers y la marina catalanas.

En la época romana ja ls escriptors llatins, al parlar del comers ab Espanya citan principalment los molts barcos que surtian de Barcelona y de Rosas ab abundanta càrrega de productes del pais y comestibles. Durant las dominacions goda y musulmana també aná progressant lo comers com nos ho prota lo que ls historiarres musulmans al parlar d' Espanya durant lo regnat d' Abderraman, dihen que ls jueus feyan gran comers ab Barcelona y que en aquesta població venian los comerciants á busear los més rics products. Ja sabem que eáignt lo poder musulmá entraren a governar a Catalunya los famosos comptes y ab ells lo poder comercial arribá á sos jorns mes esplendorosos. En temps d' aqueixos primers comptes s' establiren Aduanas en Barcelona y llurs rendiments

degueren esser grans segons se dedueix de las diferentes aplicacions que s' en feren.

Avans de la unió de Catalunya ab Aragó lo port de Barcelona fou obert a totas las nacions essent frecuentat per los pobles més mercantivols com genovesos y pisans.

En temps dels germans Ramón Berenguer y Berenguer Ramón, comptes de Barcelona solcaban lo mar de Barcelona diferentes naus qu' eran propietat de mercaders y personas que s' entregaban al comers, al ensemps qu' eran protegidas degudament com ho proba l'ussatje *Omnes quippe naves*, en quin s' ordena que cuantas naus vingan a Barcelona ó d'ella surtin, est' gan en pan y treva, nits y dias, baix la protecció del príncep de Barcelona, desde l' cap de Creus fins a la punta de Sa-lou.

En temps del gran rey en Jaume I Conqueridor devia esser gran lo desenrotlo aixis del comers y de la industria catalana, quant Barcelona oferi a tal príncep tot l' armament que fós menester, pera la segona conquesta de Mallorca. En 1266 se comensaren a establir consols pera la regulació del comers en las diferentes posesions d' allá mar quins tenian facultats privativas pera el-legir sos respectius vis-consuls en altres plassas.

Passejant per la ciutat vella de Barcelona y fixant la atenció en las casas dels carrers de Mercaders, Moncada, Bosca, Ample, Gignas y altres en que l' historia nos diu que hi visqueren los comerciants barcelonins, trobém probas de la gran prosperitat y riquesa que l' comers y navegació los hi donaren. Y si aixó encara no fos prou, monuments públichs com Santa Maria de Mar, comensat en 1329, Santa Maria del Pi, obra del sigle XIV y la casa de la Ciutat, obra del any 1369 y altres rics y suntuosos edificis ja publichs ja privats, aixis civils com sagrats son obras d' aquella época, que dshuen mirarse com testimonis de la riquesa y poder que corresponia

LLIBRERIA DE TOST GERMANS

ARRABAL JESUS BAIXA

!! ULTIMAS NOVETATS LITERARIAS !!

BIBLIOTECA POPULAR DE "L' AVENC" A 50 CENTIMS VOLUM

Obras de Guimera, Rasiñol, Oller, Verdagner, Iglesias, Gener, Massó y Torrents, Catalá, Bassegoda, Colomer, Almirall, Riquer, Mestres y demás autors tant catalans com castellans y extrangers. Tomos de las Bibliotecas Sanpere de Valencia, Tasso, Manéci, Sopena, Lescano, Molinas, Vida literaria, Ambos Mundos y d-més que s' publican a Barcelona.

Periódichs Catalans: Joventut, Catalunya, Cu-Cut, La Barretina, La Esquella, La Campana, La Tomasa y demás revistas y diaris que s' publican a Espanya.

a la empresa de tan colossals edificis, probant una y mil voltas, encara que indirectament que l'estat del comer català en aqueixa data era del tot florent.

L'història de la marina catalana corre parelles ab la del comer. Situada Catalunya entre 'l mar y la montanya; ab extensa costa, ab produccions abundants y ricas, gens estrany era que sos moradors se dediquessin al tràfic, aixís pera exportar sos productes com pera la importació d'altres que podian servir com materias primeras pera sa industria. La naturalesa per altre part los afavoria, donchs res més que seguir l'impuls de la naturalesa. Es de ciencia certa que ja en lo sigle IX, Catalunya tenia marina propia. Ho diu l'història quant parla de las expedicions catalanas contra 'ls corsaris serralhins y el fet de que 'l compte d'Ampurias N' Armengol, en 813, al enfront d'una escuadra armada en sos propis estats, ne derrotés a un altre dels serralhins en lo canal de las Illas Balears, després d'un sanguant combat en quin los hi a pressá vuit de llurs vaixells. Y si bé fins al sigle XII, no s'troba cap més fet d'armas naval notable, referent a Catalunya, pot apreciarse si l'estat de la marina principalment la marcant debía esser florent quant en lo sigle XI lo compte de Barcelona En Ramon Berenguer II doná en los *Ussatges* aquell salvo conducte y protecció a totes las naus que entraban y surtian de Catalunya y que més avant he mentat. Aqueix *Ussatge* fou la pedra de toth que com lley protectora, rompé las cadenas del jou feudal alentant poderosament la navegació que se extengué en gran manera y á principis del sigle XIII en que eran moltas y de totes parts las expedicions a Berberia y Egipte pera 'l comer, se donaba preferencia als bastiments catalans sobre 'ls extranjers.

En continuat progrés la marina mercant fou base y fonament de la marina de guerra que anaren abduas creixent, creixent, cada jorn ab més esplendor y gloria en particular baix la dominació dels comptes de Barcelona reys d'Aragó. No diré aquí 'l progrés de la marina de guerra ni las gloriosas expedicions que portá a cap, sols si que habent arribat abduas a considerable altura en los sigles XIV y XV, afalagats los catalans que en épocas no llunyanas se veyan precisats a surtir al mar sols pera defensar sas costas dels atacs que 'ls dirigian los serralhins de las Balears, familiarissats ja ab los perills del mar se dedicaren a las empresas comercials ab tanta activitat y zel que després de haber conseguit la ocupació de Mallorca, monopolisaren lo tràfic de las Balears, fentse senyors del Mediterrá, ahont com digué cert rey no podia morarhi ni un peix que no portés grabadas las senyals del reyalme aragonés y per medi de novas conquistas arribaren a portar son comer al Africa, al Asia y a la mateixa Italia.

Y quant lo Mediterrá era infestat per los nombrosos piratas qu' al sopluix de lleugeres embarcacions apre saban als bastiments mercants y fins arribaba son atreviment a desembarcar en las costas pera exercir sos intents de robo, la *Generalitat de Catalunya* baix sa protecció y ab sos diners instituí los *Armaments de corso* que protegiren la navegació y lo comer, crehuant lo mar en totes direccions sens donar treva ni descans als bastiments piratas que poca por los feyan nostres escuadras ja que sempre estaban ocupadas en expedicions militars. Molts son los autors que han escrit sobre la marina catalana y tots sens excepció, tant nacionals com extranjers estant conformes en assegurar sens incorrer a cap exageració, que arribá a esser la primera en lo mon.

Era en lo sigle XIV en l'any 1339 quant lo Concell de Cent vejeat l'increment que habia prés lo comer marítim sentí la necessitat de construir una Llotja ó casa de contratació ahont s'hi poguessen reunir los mercaders, los corredors y los homes tots de negocis. Per aqueix fi, comprá varias casas del Carrer dels Cambis, aprop la platja y... degueren haberhi moltas dificultats quant no s'

comensá a bastir l'edifici; mes se suposa y ab fonament que devia esser grandíós y hermós, no tant per lo credit y opulencia del comer barceloní en aquells temps, com per lo magnífich saló de la Borsa qu' avuy encare queda en lo nou edifici y en quin, dit siga de pas, s'hi sol celebrar cada any en lo primer diumenge de maig la festa major de las lletres catalanas. Es lo unich que resta d'aquell antich edifici que després de moltas reparacions y reformas no pogué resistir més las inclemencias del temps obligant a que la Junta de comer pensés en 1772 tirar lo a terra y aixecarne un altre en son siti que correspongués a las necessitats del comer. Eixa obra es deu al arquitecte catalá en Joan Soler. Moltas cosas te podria dir, mon amich, que fan referencia al esmentat edifici, mes creuria separarme del fi proposat, lo que si no vull passar per alt es la descripció del saló susdit y en quin encare avuy en tots los dias no festius se reuneixen las classes mercantils pera llurs negocis. Es lo que 'n podriam dir lo teatre de la Borsa. S'hi entra per la porta principal. Té una altura de dos pisos ab 116 peus de llarch y 65 d'ample. Está coronat per tres ampiíssims naus, sis arcadas y quatre columnas góricas, rich teginat y galería toscana. Sa gallardia y bella crida la atenció dels que estiman las elegants produccions d'aquella florent época de la bona arquitectura.

He cregut prudent fer totes aqueixos adquisicions avans d'entrar a esplanar lo que fou la tant gloriosa institució lo *Consolat de Mar*.

Suposo que no ho haurás prés a mal y en aqueixa confiansa s' despedeix de tú, per avuy, ton amich de qui ja saps pots disposar:
J. MORERA Y SOLER.
Sant Martí de P.—27—V—1903.

Calendari catalá

Sant d'any.—S. Eneen
Sant de dema.—S. Marcell
Surt lo SOL á las 4 h. y 20 m. y s'pon a las 7 h. 18 m.; surt la LLUNA a las 10 h. 38 m. y s'pon a las 12 h. 3 m.

MERCATS

Dilluns de cada setmana, Reus.—Dimars, Tarragona.—Dimecres, Valls.—Dijous, Vendrell y de Espuga Francoí.—Divendres, Cornudella, Montblanch y Tarragona.—Dissapte, Valls, Vendrell y Espuga de Francoí.

CRONICA

Concorregudas se vejeren en extrèm ahir nit las recreativas societats en quinas se hi celebrá ball, quins acabaren a darreras horas de la matinata. També se veje molt concorreguda la "Cervecería Oriental", en quica se hi doná lo primer concert de la temporada.

Degut al bon temps que feu en lo dia d'ahir foren moltas las familias que s'trasladaren al camp pera passar la festa d'avuy.

Aquesta tarde se farà tiro de colom y gallina en las vehinas platjas de Salou, sortint un tren a las tres de la tarde.

La suscripció que hi ha oberta al "Centro de Lectura", pera socorre a las victimas de la catástrofe de la pirotecnia Espinós, puja a la suma de 230 pessetas 45 céntims.

Avuy, de non a una s' obrirá en la Tesoreria d'Hisenda de la provincia, lo pago de las classes passivas del Estat dels habers de la mensualitat de Maig en la forma següent:
Dia 1er. Habilitats de la capital y individuals que cobran per sí de las nóminas de Montepio civil.
Dia 2. Individuals que cobran per sí de las nóminas de Montepio militar, retirats y jubilats.
Dia 3. Habilitats de fora de la capital.
Dia 4. Habilitats de la capital.

Dia 5. Totas las nóminas, sens distinció.

Está convocada a sessió pera demá la Diputació provincial.

Ha sigut nomenat catedràtic de matemáticas del Institut d'aquesta ciutat don Anton Romero.

Se troba vacant la plassa de Farmacèutich titular de la villa de Benisanet, gratificada ab l'haver anyal de 100 pessetas.

Diuhén de Valls que al desapar / uns morters en la festa que s' feya ab ocasió de inaugurar la nova esglesia de las monjas francesas, se tingué la desgracia de que esplotés l'últim d'ells matant al pirotècnich que 'ls disparava.

Resolt per la Superioritat lo concurs d'ascens de 1901 corresponent a aquest Districte Universitari, han sigut nomenats: mestre de Barcelona ab 2.000 pessetas, don Anton Perez Gisbert; de Reus, ab 1650 pessetas, donya Elvira Prunell Frias; de Perelló, donya Dolores Caro Ponsico, y Auxiliar de párvuls de la vehina capital, donya Dolores Mercedes Vidal.

Un dels aconteixements mes notables d'aquets temps, es l'invent del "Procediment Indio" del apotecari Pascual, exquisit producte que toona 'ls cabells blancs del color que s'han tingut á la juvenut, sens que perjudiqui en lo mes mínim la salud, ni taqui la pell ni la roba, reproduceix lo cabell, priva sa caiguda y fa desapareixer completament la caspa.

Se ven en lo Carrer de la Font, número 13 y á las principals Perfumerias y Perruquerias.

Diposit general, J. Uriach y C.^a BARCELONA
D. MANEL DE PENARRUBIA

Procurador dels Tribunals
Ha trasladat son despatx á la cambra de Sant Joan, número 30-3er.

TARRAGONA

FINALMENT ¡OH LECTORS!

Podém anunciar que ha sigut vensut lo terrible mal venéreo y sífilich. Pera detalls llegeixis en 4.ª plana, "Milagrosos confits ó Inyecció anti-venéreo y Roob anti-sífilich CONSTANCI.

ANUNCIS PARTICULARS

ANUNCI

Jaume Fochs, Contratista d'obras, ha trasladat son domicili al carrer Major, núm. 15. Reb los encarrecs al Cafè del Circol.

APRENENT

Se 'n necessita un eu aquesta impremta.

SE VEN

Se cedirá a un preu módich una magnífica casa de camp y aprop de 4 jornals de terra, a mitj hora d'aquesta ciutat. Está plantada de garrofers, olivers y abundant en arbres fruiters, posseix pou ab aygua abundant y cinia y sis horas d'aygua setmanals d'una abundaant mina.

Los avellaners y demás arbres fruiters son plantats de 6, 7 y 8 anys enrere.
Pera informes en aquesta Redacció.

LLET PURA DE VACA

VACAS SUISSAS
HORT DE PAU ABELLO

Se ven en lo carrer del Roser, 4.

CLÍNICA DE MASSATJE

DE P. DURÁN, METJE-CIRUJIA

Carrer Oset núm. 1, pis primer, cantonada al de la Presó.—Reus.

Los massatje manual y vibratori s'obtenen rápidas y sorprendents curacions en las enfermetats següents:

Articulars.—Esguinzes, Torceduras, Lumbago (lumat), Luxacions, Fracturas Artritis traumáticas, etc.

Nerviosas.—Insomni, Histerisme, Jaqueca (migranya), Gastralgia, Euteralgia, Sciatica, Corea (ball de San Vito), Ataxia locomotri, Tremolor en las mans dels escribes, etc.

Generals.—Anemias, Clorosis, Asma esencial, Palpitacions, Dispepsias, Astringencias de ventre y Cálculs renals y hepáticos, etc.

EMILI ANGLÉS

Recader de Reus á Barcelona

y de Barcelona á Reus

Ofereix al públich sos serveys y reb los encarrecs a Reus en son domicili, carrer Santa Ana 28, 1er. 2ua., a la guarnisioneria del successor de don Miguel Ventura, plassa de Prim núm. 6, cantonada al carrer de Marian Fortuny y a la dou Joseph Baldrich, carrer de Sant Joan número 20. A Barcelona carrer del Carme 38 y Balmes 65.

B. SANTOS Y VALL

Ofereix sa cooperació activa y formal als catalans, no residents a Madrid, qu'hi tingan ó vulgan establirhi negoci.

Alcalá, 110, 2n. dta. MADRID.

COTXES FUNEBRES

EN VENTA

Ni ha de 1ra., 2na., 3ra., 4ta. y 5ta. classe ab tots sos adornos necessaris.

Pera informes en aquesta Ciutat, Arrabal de Sant Pere número 24, entressol.

OBRA NOVA

FLORESCENCIA

Aplech d'ensaigs literaris d'en Hortensi Güell.

2 PESSETAS

De Venda en lo kiosco de D. Pau Balart, Plaza de la Constitución y en la libreria de D. Pere Tost, Arrabal baixa de Jesús.

FERRO-CARRIL ECONOMICH

DE REUS A SALOU

Serveys de trens que regeix desde 1 dia 29 Setembra de 1902.

Sortidas de Reus: al matí 4'10.—10.—A la tarde á las 2'47.—4'15.

Sortidas de Salou: al matí á las 4'56.—11'04. A la tarde á las 5'32 y 7'40.

FONDA Y RESTAURANT D'EUROPA

DE D. ANTON BARDOY

HABITACIONS Y SERVEYS INMILLORABLES

CARRER DE EN MEDIO, 1

CASTELLÓ DE LA PLANA

LIP. CARRERAS Y VILA